

CZU 378:[340+004]

DOI <https://doi.org/10.52388/2345-1971.2024.1.11>

LEGAL TELEEDUCATION AND TELEMEDICINE: LOOKING TOWARDS THE FUTURE ¹⁾

Elena ARAMĂ

Doctor habilitatus in Law, University Professor, State University of Moldova,
Chisinau, Republic of Moldova
e-mail: aramaelena@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6406-3743>

Efim ARAMĂ

Doctor of Physical and Mathematical Sciences, University Professor,
State University of Medicine and Pharmacy,
Chisinau, Republic of Moldova
e-mail: efim.arama@usmf.md
<https://orcid.org/0009-0005-8606-6266>

The impact of digitization on the processes of studies in general and legal or medical ones in particular, necessarily requires the adjustment of these processes to the adoption of new technologies, which we saw happened, somewhat forcibly, during the COVID-19 pandemic. Currently, in connection with the advancement of computer technologies, of Artificial Intelligence (AI), new questions appear with reference to the field of university studies. Questions like: within what limits is it advisable to apply artificial intelligence, what regulations should intervene in this field are increasingly common in the public space and university studies cannot ignore them. And in the field of medicine, there is a transition from traditional medicine to other forms based on new technologies, machines, forms of doctor-patient and patient-doctor telecommunication based on modern information technologies. Currently there are also some derivatives of the telemedicine system, for example the one that focuses on the scientific research segment that can help medical students in the process of professional training.

Keywords: law, education, teleeducation, telemedicine, information technologies.

TELEEDUCAȚIA JURIDICĂ ȘI TELEMEDICINA: PRIVIRI SPRE VIITOR

Impactul digitalizării asupra proceselor de studii în general și a celor juridice sau medicale, în particular, impune cu necesitate ajustarea acestora la adoptarea noilor tehnologii, ceea ce a început să se producă, oarecum forțat, în timpul pandemiei de COVID-19. Actualmente, în legătură cu avansarea tehnologiilor informaționale, a inteligenței artificiale (IA), apar noi întrebări cu referire la domeniul studiilor universitare. Întrebările de genul: în ce limite este indicat a aplica inteligența artificială, ce reglementări ar trebui să intervină în acest domeniu, sunt tot mai frecvente în spațiul public, iar studiile universitare nu pot face abstracție de ele. Și în domeniul medicinei se realizează trecerea de la medicina tradițională la alte forme, bazate pe noi tehnologii, echipamente, forme de telecomunicare medic-pacient și pacient-medic în baza tehnologiilor informaționale moderne. În prezent, apar și unele derivate de la

¹⁾ *Studiu elaborat în contextul subprogramului „Consolidarea mecanismelor socio-economice și juridice de asigurare a bunăstării și securității cetățenilor” (CONSEJ), cifru 01.05.02, prezentat la conferința națională cu participare internațională „Formarea competențelor de cercetare, scriere și argumentare juridică la facultățile de drept”, Chișinău, Universitatea de Stat din Moldova, 21 martie 2024.*

sistemul de telemedicină, de exemplu, cel ce se concentrează pe segmentul de cercetare științifică, care poate ajuta studenții de la medicină în procesul de formare profesională.

Cuvinte-cheie: drept, educație, teleeducație, telemedicină, tehnologii informaționale.

L'EDUCATION JURIDIQUE ET LA TELEMEDICINE – REGARDS VERS L'AVENIR

L'impact de la digitalisation sur les processus éducatifs en général, et sur les études juridiques ou médicales en particulier, nécessite l'adaptation de ces processus à l'adoption de nouvelles technologies, un changement qui a commencé à se produire, quelque peu contraint, pendant la pandémie de COVID-19. Actuellement, avec l'avancement des technologies informatiques et de l'intelligence artificielle (IA), de nouvelles questions émergent concernant le domaine des études universitaires. Des interrogations telles que : dans quelle mesure il est conseillé d'appliquer l'intelligence artificielle, quelles régulations devraient être mises en place dans ce domaine, deviennent de plus en plus fréquentes dans l'espace public, et les études universitaires ne peuvent pas les ignorer. Dans le domaine de la médecine, on passe également de la médecine traditionnelle à d'autres formes basées sur de nouvelles technologies, équipements et méthodes de télécommunication entre médecin et patient, sur la base des technologies de l'information modernes. Aujourd'hui, il existe aussi des dérivés du système de télémedecine, tels que ceux axés sur la recherche scientifique, qui peuvent aider les étudiants en médecine dans leur formation professionnelle.

Mots-clés: droit, éducation, télééducation, télémedecine, technologies de l'information.

ЮРИДИЧЕСКОЕ ТЕЛЕОБРАЗОВАНИЕ И ТЕЛЕМЕДИЦИНА: ВЗГЛЯД В БУДУЩЕЕ

Влияние цифровизации на учебные процессы в целом и юридические или медицинские в частности неизбежно требует адаптации этих процессов к внедрению новых технологий, что начало происходить, пусть и вынужденно, во время пандемии COVID-19. В настоящее время, в связи с развитием информационных технологий и искусственного интеллекта (ИИ) возникают новые вопросы, касающиеся сферы университетских исследований. В публичном пространстве все чаще встречаются такие вопросы, как те в каких пределах целесообразно применять искусственный интеллект, какие правила должны вмешиваться в эту сферу, поэтому университетские исследования не могут их игнорировать. В области медицины также происходит переход от традиционной медицины к другим формам, основанным на новых технологиях, оборудовании, формах телекоммуникаций врач-пациент, пациент-врач на основе современных информационных технологий. В настоящее время также появляются некоторые производные системы телемедицины, например, ориентированная на научно-исследовательский сегмент, которая может помочь студентам-медикам в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: право, образование, телеобразование, телемедицина, информационные технологии.

Introducere

Termenul *teleeducație* din titlul de mai sus a fost ales cu câțiva ani în urmă în legătură cu procesul educațional la distanță, și anume în domeniul studiilor juridice universitare, proces început în legătură cu pandemia declanșată odată cu declararea stării de urgență privind riscul de contaminare cu COVID-19, când am realizat studiile la distanță, fiind în imposibilitate de a fi față în față, adică prezenți fizic la prelegeri și seminare la disciplinele

juridice, ceea ce, în mod simbolic, am numit *teleeducație juridică*. Desigur, situația nouă a fost asimilată din mers de noi, cadrele didactice, și de studenți. Aceiași situație s-a prefigurat și în domeniul medicinei, atât la nivel de studii medicale, cât și la practica medicală. Această situație nouă impune noi abordări, metodologii și paradigme în domeniul studiilor universitare, indiferent de profilul lor, dar în cele ce urmează ne axăm pe studiile juridice și, parțial, pe cele medicale.

Idei și discuții

Tehnologiile avansează și predarea disciplinelor universitare, inclusiv a celor juridice, nu poate face abstracție de acest fenomen, chiar dacă circumstanțele pandemice s-au diminuat. A preda dreptul pleacă de la întrebarea oarecum neliniștitoare: ce este dreptul? Prof. Mircea Duțu răspundea la această întrebare avansând două opțiuni: fie că îl concepem ca o simplă tehnică de cunoaștere, interpretare și aplicare a reglementărilor juridice, fie ca o veritabilă știință și subtilă artă de cunoaștere și operare [1]. Credem că ambele aceste accepțiuni au dreptul la viață, dată fiind legătura lor organică.

Dreptul nu este numai constrângere și comandament, el este, după expresia unui autor, purtător de speranță, căci reconstruiește lumea, filtrează datele, deci nu doar controlează comportamentul, ci și construiește. Tot mai frecvente sunt vocile care îndeamnă a percepe dreptul ca o cultură și nu doar ca o tehnică, desigur, fără a neglija aspectele tehnice, dar punând pe primul loc statutul cultural al dreptului. Mergând pe această linie de gândire, putem spune că studiile juridice nu au numai scopul de a face cunoscut dreptul, ci și de a-l înțelege prin raportarea la legăturile cu societatea, moralitatea ei, starea economică, istoria. De aceea a preda dreptul nu înseamnă doar a-i învăța pe studenți raționamente tradiționale, ci și a-i ajuta să constituie, chiar să inventeze raționamente. Educația juridică este canalul prin care curg preocupările metodologice și epistemologice. Este de notorietate publică faptul că instituțiile de învățământ, cu atât mai mult cele universitare, au ca misiune principală nu numai de a oferi cunoștințe (cu atât mai mult cu cât actualmente, odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale, sunt foarte multe surse de informație), ci și de a oferi repere metodologice clare pentru a gândi independent pe baza acelor informații și a crea. Problemele juridice nu pot fi rezolvate o dată și pentru totdeauna, în condiții noi apar aspecte noi ale

problemelor vechi ori chiar unele probleme noi, de aceea este foarte importantă capacitatea juristului de a analiza toate circumstanțele și de a ajunge la o soluție corectă. Logica și conceptele juridice sunt, de obicei, preferate printre instrumentele ce determină soluția juridică. Cu atât mai mult cu cât conceptele sunt percepute nu ca simple definiții, ci ca o sistematizare de amploare a materiei juridice. Conceptele nu au numai un rol informativ, ele contează pentru interpretarea datelor, având un rol dinamic, un rol de sinteză. Utilizând conceptele, studenții sunt orientați nu numai spre receptarea modelelor, dar și a unei maniere de a raționa, remarca autorul francez Jean-Yves Chérot, într-un raport de sinteză prezentat la un colocviu de metodologie a dreptului din 2021 [2].

Un alt autor francez remarca necesitatea reînnoirii metodelor, care, în loc de a transmite doar cunoștințe, trebuie să transmită abilități, printre care analiza, sinteza, categorisirea ca operațiuni abstracte pot fi măsurate cel mai bine printr-un rezumat, reprezentând o reformulare succintă și clară a unui text mai lung [3]. Pentru a găsi soluții, este relevant modul de a formula interogații, în primul rând, referirea se face la semnificația unui text, act, comportament, dar și la conținutul unor standarde. Pentru a fortifica această dimensiune, atenția principală trebuie direcționată către lucrul în cadrul seminarelor, care trebuie să se țină în grupuri mici, căci în cadrul prelegerilor este mai puțin probabil să se dezvolte interactivitatea, dar chiar dacă unii studenți ar pune întrebări, alții ar putea să nu fie pregătiți să se implice în conversație, deoarece este un material nou și atunci interactivitatea are deficiențe majore. La lucrările practice studenții vin pregătiți să înceapă o discuție asupra subiectelor propuse, astfel încât participarea la discutarea subiectelor seminarului să prezinte un spațiu de experiență utilă pentru formarea unui viitor jurist. François Ost, autor belgian, a publicat

relativ nu demult lucrarea „Nouveaux contes juridiques”, despre care a afirmat că pentru elaborarea ei s-a condus de ideea: pentru a face pe cineva să reflecteze asupra dreptului, trebuie să susciți interesul. Tinerii au aplecarea spre a învăța cu veselie, cu amuzament. „Povestea juridică îmi permite, spunea F. Ost, să mă gândesc mai profund la lege, înțelegând-o ca un fenomen cultural, nu doar ca un ansamblu de reguli, gândindu-mă la un caz ca ceva particular, nu ca o aplicare mecanică a unor reguli.” [4] Modul calitativ trebuie să prevaleze asupra modului cantitativ. Metodele tradiționale nu sunt respinse în totalitate, dar trebuie regândite, aprofundate. Studenții nu trebuie formați ca baze de date sau comentarii ale codurilor. Impactul digitalizării asupra proceselor de studii în general și a celor juridice, în particular, solicită cu necesitate ajustarea acestor procese la adoptarea noilor tehnologii, un început al căruia s-a produs, oarecum forțat, în timpul pandemiei de COVID-19.

Actualmente, în legătură cu avansarea tehnologiilor informaționale, a inteligenței artificiale (IA), apar noi întrebări cu referire la domeniul juridic. Întrebările de genul: în ce limite este indicat a aplica inteligența artificială, ce reglementări ar trebui să intervină în acest domeniu sunt tot mai frecvente în spațiul public și studiile universitare juridice nu pot face abstracție de ele.

Digitalizarea îl scutește pe jurist de sarcini de rutină, dar el trebuie să se concentreze pe calitatea raționamentului, apelând la probleme, cazuri dificile, strategii argumentative. IA este un prilej de a reinnoi metodele de predare a dreptului. Încă reprezentanții școlii realiste de drept din Statele Unite ale Americii, în anii 1920-1930, printre care un nume sonor - Roscoe Pound - considerau că nu trebuie încărcate programele cu maximum de materii, ci atenția trebuie concentrată pe metode, care valorează mai mult decât conținutul, prioritare sunt capacitatea de a evalua, a argumenta,

a ajunge la esența lucrurilor, a merge la surse [2]. Acest din urmă aspect, a merge la surse, acum, cu IA, se schimbă în sensul că IA poate ajuta să mergi la surse, dar argumentarea este a juristului, nu a mașinii. Deocamdată, oamenii au un avantaj în fața mașinii: ei gândesc, raționează, interpretează, creează și inventează probleme și soluții, anume în domeniul creative omul depășește mașina. IA se modelează ca un algoritm, o formulă matematică la care se atașează o sarcină de îndeplinit, algoritmul fiind, așa cum l-a definit Comisia Europeană, o suită infinită de reguli formale (operatori logici, instrucțiuni), ce permit obținerea unui rezultat, pornind de la datele de intrare [5]. În Franța, de exemplu, în 2016 a fost adoptată Legea „Republica digitală”, care a deschis accesul la date jurisprudențiale. În acest context a apărut și conceptul justiției predictive. Justiția predictivă este o subcategorie a aplicării IA în drept și a fost înțeleasă ca o ramură a informaticii ce are ca scop emiterea unui rezultat probabil al unui litigiu viitor, plecând de la analiza algoritmică a datelor anterioare [6, p. 640]. Probabilitatea este deocamdată redusă. Astfel, un grup de cercetători a analizat deciziile probabile ale CtEDO emise de IA în dosarele privind aplicarea art. 3 al CEDO și le-au comparat cu cele emise în realitate de CtEDO, rezultatul fiind de 75%, adică, de fapt, din patru decizii una era falsă, ceea ce înseamnă o marjă de eroare înaltă [7]. Studii similare au fost efectuate și de alți cercetători; chiar dacă ei au identificat o rată mai mică de eroare, totuși rezultatele au avut ca rezultat opinii precum: „Războiul dintre oameni și mașini nu va avea loc” ori „Războiul dintre oameni și mașini s-a terminat înainte de a începe”.

Vorbind despre teleeducație, trebuie să menționăm că și în domeniul medicinei și al studiilor medicale a apărut termenul *telemedicină* (TM), în primul rând, ca medicină a viitorului. Serviciile medicale „de la distanță” au

fost acordate și pe parcursul istoriei. Oamenii, în baza disponibilului de mijloace pentru comunicarea la distanță, s-au ajutat reciproc în permanență.

Actualmente statele fac pași importanți în această direcție. Astfel, de exemplu, în România Legea de modificare a Legii privind reforma domeniului sănătății a fost promulgată de către Președintele României la finele anului 2023 și a definit telemedicina ca totalitatea serviciilor medicale prestate la distanță, fără prezența fizică a medicului și a pacientului, pentru stabilirea diagnosticului, indicarea tratamentului, monitorizarea unor afecțiuni sau indicarea unor metode de prevenire a bolilor, în mod securizat, prin intermediul tehnologiei informației și al mijloacelor electronice de comunicare. O soluție hibrid de telemedicină trebuia să fie disponibilă în România din 2023 [8].

TM creează premise pentru învățământul continuu al tuturor medicilor. Aceștia își pot spori nivelul de calificare medicală, fiind în biroul lor de lucru, prin telecomunicații cu specialiști de înaltă calificare din domeniul medical. La începuturi, TM a fost promovată mai mult „administrativ” în SUA, în țările puternic dezvoltate industrial. Experiența acestora, problemele cu care se confruntă omul vor servi ca „impulsuri” pentru extinderea domeniilor medicale ale TM. Tranziția de la medicina tradițională, adică de la formele de organizare a funcționării sistemului medical devenite tradiționale, la alte forme, bazate pe noi tehnologii, noi echipamente, forme de telecomunicare medic-pacient, pacient-medic, medic-medic în baza tehnologiilor informaționale moderne, este un proces ireversibil. Evoluția acestui proces depinde de creșterea numărului cumulativ al cumpărătorilor de produse informaționale principial noi, cu funcționare de lungă durată, fără a fi substituite prin produsele tradiționale, devenite „moral” depășite. Formele tradiționale de funcționare a sistemului medical global, inclusiv în țările în curs de

dezvoltare, sunt pe cale de modernizare, eficientizare [9, p. 658].

Trecerea la TM trebuie efectuată evolutiv. În noul sistem, trebuie să se înscrie cu succes nu numai medicii și pacienții, dar și instituțiile universitare, care urmează să-și revadă programele de studii, să includă obiecte noi, legate de tehnologiile informaționale, de elaborarea de către viitorii medici a unor softuri necesare în activitățile lor profesionale. În lume există multe programe de telemedicină, în 2019 erau circa 455 de programe de telemedicină, dintre care 364 de programe sunt ale SUA, adică circa 80% sunt softuri americane. Din totalitatea de programe se identifică: consilii, consultări reciproce între medici (200 de programe); interpretarea rezultatelor analizelor pacienților (169 de programe); tratarea maladiilor cronice (130 de programe) [9, p. 659].

Telemedicina contribuie la creșterea calității serviciilor medicale, la creșterea accesibilității populației la serviciile medicale indiferent de distanță. În aceste condiții se impun soluții noi, printre care în beneficiul tuturor locuitorilor de pe Terra a apărut TM. Problemele de frontiere ale statelor, distanțele mari, incompetența unor angajați din domeniul medical vor fi ca și inexistente pentru telemedicină. TM va contribui la: reducerea erorilor medicale și creșterea calității serviciilor medicale; creșterea nivelului profesional al medicilor; identificarea la timp a maladiilor pacienților; perfecționarea programelor de studii ale medicilor; utilizarea eficientă a timpului medicilor; creșterea eficienței sinergice; reducerea timpului pacienților destinat adresărilor la medic; creșterea accesibilității populației rurale la serviciile medicale.

În Republica Moldova, în Strategia Națională de Sănătate „SĂNĂTATEA 2030” [10], obiectivul general 5.3 pune sarcina creșterii accesului la servicii medicale prin implementarea sistemului informatic de furnizare a serviciilor medicale la distanță – telemedici-

nă. Acest obiectiv ambițios poate fi atins prin surmontarea mai multor greutăți, în primul rând, trebuie asigurată o infrastructură adecvată, iar creșterea accesului la servicii de sănătate poate fi realizată prin utilizarea instrumentelor de prestare a serviciilor la distanță pentru consiliere, prescriere medicală, monitorizare. Pentru anul 2025 sunt preconizați 300 de beneficiari ai acestui sistem, urmând ca în 2030 numărul acestora să ajungă la 2.500. Un element în acest sens este introducerea sistemului informațional automatizat E-rețeta pentru medicamente și dispozitive medicale compensate, ceea ce înseamnă că este posibilă eliberarea rețetelor pentru medicamente compensate în regim online, astfel ca beneficiarii să nu se mai prezinte fizic la medicul de familie, ceea ce aduce beneficii nu numai pacienților, pentru a nu se molipsi de la alți vizitatori, dar și medicilor, farmaciștilor și întregii societăți, mediului, deoarece nu se mai utilizează hârtia pentru rețete. Un avertisment trebuie luat în considerare: el privește transmiterea securizată a datelor și informațiilor medicale sub formă de text, sunete, imagine etc., având în vedere protecția datelor cu caracter personal. Și în Republica Moldova s-au organizat centre de consultanță la distanță, de exemplu, Centrul de Intervenție Precoce „Voinicel”, finanțat de Uniunea Europeană, a cărui activitate include furnizarea serviciilor de consultanță la distanță, iar acest lucru reprezintă un factor important în fazele incipiente de depistare a unor anomalii [11].

Apar și unele derivate de la sistemul de telemedicină clasică, de exemplu, cel ce se axează pe segmentul de cercetare științifică. La finele anului 2022, la USMF a fost inițiat subproiectul de cercetare „Fortificarea educației prin cercetare în medicină – FORCE_med”, prin care s-a pus sarcina de achiziționare a unui sistem de transmisiune video de tip videoconferință, sistemul fiind orientat spre instruirea viitorilor medici prin familiarizarea lor cu metode moderne de laborator, pregătirea pentru realizarea

practică a metodelor de laborator prin observarea live și în înregistrare a manoperelor cu posibilitatea de contact direct al studenților și cadrelor didactice cu cercetătorii din laborator [12]. Se propune ca beneficiarii să poată utiliza date, texte, imagini, sunete pentru lucrul individual și pentru propriile cercetări în domeniu. În acest caz se îmbină armonios atât telemedicina (TM), cât și teleeducația (TE), căci este vorba de formarea cadrelor de profesioniști în domeniul medicinei, cu atât mai mult cu cât acest subproiect este în cadrul proiectului „Învățământul superior din Moldova”, inițiat de Ministerul Educației și Cercetării.

Concluzii

Teleeducația și telemedicina sunt forme noi ale interacțiunii sociale și științifice, atât în domeniul studiilor universitare, cât și în domeniul profesional, apărute în ultimii ani grație dezvoltării tehnologiilor informaționale. Actualmente, în legătură cu avansarea tehnologiilor informaționale, a inteligenței artificiale (IA), apar noi întrebări cu referire la domeniul studiilor universitare, fie că este vorba de domeniul juridic sau medical, printre care: în ce limite este indicat a aplica inteligența artificială, ce reglementări ar trebui să intervină în acest domeniu, cum poate stimula progresul și ameliorarea vieții cotidiene a oamenilor. În legătură cu aceste noi realități și metodele de predare în universități sunt în continuă schimbare, căci de specialiștii de mâine depinde avansarea pe drumul progresului social. În viitor sunt posibile alte forme de interacțiune cu tehnologiile, ce avansează rapid, fapt care nu ne poate pune în postura struțului cu capul ascuns în nisip, dar care ar trebui să ne stimuleze nu numai curiozitatea, ci și facultățile noastre cognitive și evaluative, inclusiv în procesul de analiză a renovării metodelor de predare în universități, care pe termen mediu și lung să aibă ca rezultat final încadrarea în practica profesională, juridică ori medicală, a unor specialiști de valoare.

Referințe bibliografice:

1. DUȚU, Mircea. O dezbatere națională necesară. Există o identitate juridică național-europeană? Dar una națională? O dilemă între explicații și implicații. Disponibil pe: <https://www.juridice.ro/essentials/7619/o-dezbatere-nationala-necesara-exista-o-identitate-juridica-unional-europeana-dar-una-nationala-o-dilema-intre-explicatii-si-implicatii> (Accesat - 20.11.2024)

2. CHÉROT, Jean-Yves. *La formation des juristes*. Rapport de synthèse. Disponibil pe: <https://amu.hal.science/hal-03707044/document> (Accesat - 20.12.2024)

3. ROUVIERE, F. Quelle méthodes pour l'enseignement du Droit à l'aube du 21ème siècle? În: *Les cahiers Portalis*, 2014, nr. 1. <https://www.cairn.info/revue-les-cahiers-portalis-2014-1-page-43.html> (Accesat - 10.11.2024)

4. OST, François. Nouvelles contes juridiques. Disponibil pe: https://www.researchgate.net/publication/323564398_Entretien_avec_Francois_Ost_-_Droit_et_Litterature_Les_deux_faces_du_miroir. (Accesat - 20.11.2024)

5. Conseil de l'Europe, CEPEJ. Charte éthique européenne d'utilisation de l'intelligence artificielle dans les systèmes judiciaires et leur environnement, adoptée CEPEJ, 3-4 decembre 2018. Disponibil pe: <https://www.coe.int/fr/web/cepej/cepej-european-ethical-charter-on-the-use-of-artificial-intelligence-ai-in-judicial-systems-and-their-environment> (Accesat - 20.10.2024)

6. GAYE-PALETES, Matthieu. Le développement des outils algorithmiques prédictifs à l'épreuve de la question prioritaire de constitui-

onnalité. In: *Annuaire International de la justice constitutionnelle*, 2020, vol. 35, p. 640.

7. ALITRAS, V. N., TSARAPATSANIS, D., PREOTIUC Pietro, LAMPOS, V. Predicting judicial decisions of the European Court of Human Rights: a natural language Processing perspective. Disponibil pe: <https://peerj.com/articles/cs-93>

8. O soluție hibrid de telemedicină va fi disponibilă în România din 2023. Disponibil pe: <https://www.medichub.ro/stiri/o-solutie-hibrid-de-telemedicina-va-fi-disponibila-in-romania-din-2023-id-7221-cmsid-2> (Accesat - 20.10.2024)

9. ARAMĂ, Efim & MAXIMILIAN, Silvestru. Telemedicine – advanced technology at the Service of Society. In: *4th International Conference on Nanotechnology and Biomedical Engineering*, 18-21.09.2019. Proceedings. Chisinau, 2019.

10. HOTĂRÂRE de Guvern Nr. 387 din 14-06-2023. Cu privire la aprobarea Strategiei naționale de sănătate „Sănătatea 2030”. Disponibil pe: <https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect-05-nu-130-ms-2023.pdf> (Accesat - 11.11.2024)

11. Telemedicina reduce decalajele dintre regiuni și capitală. Disponibil pe: <https://moldova.un.org/ro/213656-telemedicina-reduce-decalajele-dintre-regiuni-%C8%99i-capital%C4%83> (Accesat - 20.12.2024)

12. Lansarea subproiectului „Fortificarea educației prin cercetare în medicină” la USMF „Nicolae Testemițanu”. Disponibil pe: <https://cercetare.usmf.md/ro/noutati/lansarea-subproiectului-fortificarea-educatiei-prin-cercetare-medicina-la-usmf-nicolae> (Accesat - 20.11.2024)